

Camilla Streitová a archeologie v Československu 30. let 20. století

Miloš Hlava

1. Úvodem...

Je obecně známo, že v archeologii meziválečného Československa patřily ženy s univerzitním vzděláním k nepočetným výjimkám. Větší pozornost jejich osudům a profesnímu uplatnění je jim však věnována teprve v posledních letech. Nejde jen o Libuši Jansovou (*Starcová 2023*) a Ludmilu Kraskovskou (*Bača 2015*), které prehistorii úspěšně vystudovaly na pražské Univerzitě Karlově, ale také o absolventky prehistorie na Německé univerzitě v Praze, z nichž se základního shrnutí životních a profesních osudů zatím dočkaly pouze Josefina Kollmannová (*Hlava 2024a*) a Edith Stiassná (*Hlava 2025*), resp. také Elisabeth Schenková (*Gutsmiedl-Schümann 2023*) a Elfriede Stadlerová (*Jankovič 2016; týž 2018*). Přesto je paradoxní, že Camille Streitové, která své spolužačky převyšovala schopnostmi, cílevědomostí i zaujetím pro obor, se doposud nedostalo žádné biografické črty. Byla přitom první ženou-absolventkou prehistorie na Německé univerzitě v Praze a ve 30. letech 20. století patřila spolu s Libuší Jansovou bezesporu k odborně nejkvalifikovanějším ženám, které se aktivně pohybovaly v československé archeologii. Jako by vše, co vykonala v předválečném desetiletí, bylo zastíněno jejími aktivitami v Protektorátu Čechy a Morava, kde od srpna 1941 zastupovala říšskoněmecké zájmy v Archeologickém ústavu, do něhož byla dosazena do pozice zástupkyně ředitele Jaroslava Böhma. Pamětnické vzpomínky na ni, jež se koncentrují na tuto dobu, totiž (s výjimkou vztahu k Janu Filipovi) nevyznívají v její prospěch (*Rataj – Šolle – Venc 2003*, 148, 149, 150, pozn. 21; *Turek 2007*, 821–822) a tomu odpovídá v podstatě bezvýhradně rovněž svědectví dobových archivních pramenů vztahujících se k protektorátní archeologii (souhrnně *Hlava 2020b*, 324; *týž 2023a*, 63–64, 76, 78–83; viz ale poněkud smířlivěji *Oliva – Kostrhun 2020*, 127).

Tento článek si klade za cíl pokusit se alespoň o základní shrnutí elementárních údajů o životě Camilly Streitové a jejím působení v československé archeologii do roku 1938, kdy z Prahy odešla na univerzitu v Kolíně nad Rýnem. Jelikož neexistuje její osobní archivní fond, bylo nutné využít (kromě publikovaných textů a archiválií úřední povahy) především korespondenci, která je dochována ve fondech adresátů jejich dopisů. Dva největší soubory tohoto typu jsou uloženy jednak v konvolutu archiválií Německé společnosti pro pravěk a ranou dobu dějinnou v Československu (*Deutsche Gesellschaft für Vor- und Frühgeschichte in der Tschechoslowakei*), který schraňuje Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, v. v. i., jednak v souboru písemností Ericha Gieracha ve Státním okresním archivu Liberec.

Je také vhodné vysvětlit název tohoto článku. V rozporu s obecně tradovanou představou se totiž působení Camilly Streitové v meziválečných letech neomezovalo pouze na Čechy. S moravskou archeologií sice byla tehdy aktivně v kontaktu jen zřídka, namátkou v roce 1936 se zúčastnila valné hromady německé prehistorické Společnosti v Uničově. Zato na Slovensku v roce 1934 prováděla terénní výzkumy v Ivanovicích a Očkově, a to pod záštitou Německé univerzity v Praze. Zároveň je také vhodné zaznamenat, že systematicky sledovala oborovou literaturu z celého Československa, ostatně v druhé polovině 30. let 20. století pravidelně přispívala souhrnnou bibliografií děl národnostně českých a slovenských autorů do časopisu *Sudeta* (a od roku 1934 příležitostně zveřejňovala také bibliografii prací československé archeologie v neslovanských jazycích v časopise *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit*).¹

1 Použité zkratky: Archiv UK – Archiv Univerzity Karlovy; NA – Národní archiv; SOA Litoměřice – Státní oblastní archiv v Litoměřicích; SOKA Liberec – Státní okresní archiv Liberec; fond FF NU v Praze – fond Filozofická

2. Životní a profesní osudy (do roku 1938)

Kamilla/Camilla Anna Karoline Wilhelmine Karl Streitová (*obr. 1*) se narodila hodinu před polednem 23. května 1903 v Liberci manželům Gustavu Ferdinandu Streitovi (* 25. ledna 1873 v Horním Růžodole, tehdy samostatné obci u Liberce), úředníkovi c. k. privilegované Jiho-severoněmecké spojovací dráhy (*k. k. privilegierte Süd-norddeutsche Verbindungsbahn*), společnosti provozující železnici z Pardubic do Liberce, a Augustě, rozené Henselové (* 23. března 1880 v Liberci).² Její rodiče, kteří v společenské hierarchii patřili ke střední vrstvě, se vzali 3. července 1900 v Liberci.³ Oba byli německé národnosti, Camilla Streitová však kromě mateřské němčiny ovládala také češtinu, byť později – v září 1941 při podání oficiální žádosti o potvrzení říšskoněmeckého občanství – do dotazníku uvedla, že její znalosti tohoto jazyka nejsou dokonalé.⁴ Mohlo jít ovšem pouze o taktický manévr, neboť přiznaná dokonalá bilingvita mohla vzbudit vzhledem k okolnostem nežádoucí zájem kompetentních úředních míst, jež o podané (být pouze formální) žádosti rozhodovala. Pamětnická svědectví ostatně zmiňují, že Streitová uměla česky dokonale a mluvila v tomto jazyce naprosto plynně (*Rataj – Šolle – Vencel 2003, 148; Turek 2007, 821–822*).

Její rodinné zázemí zřejmě nebylo zcela ideální, navíc jej poznamenaly dvě tragédie. Již 30. října 1901, necelých šestnáct měsíců po svatbě (a zhruba rok a půl před narozením Camilly Streitové), přišla na svět při předčasném porodu mrtvá (bezejmenná) dcera.⁵ A dne 19. ledna 1907 Auguste Streitová v pátém měsíci těhotenství potratila.⁶ Dne 10. června 1921 bylo manželství Gustava a Augusty Streitových rozsudkem okresního soudu v Liberci *rozloučeno od stolu a lože*, aniž bychom znali motivy či okolnosti, jež rozvod provázely.⁷ Iniciativa takřka s jistotou vzešla od Gustava Streita, neboť již 26. listopadu 1921 se oženil podruhé. Vzhledem k okolnostem šlo tentokráte o civilní sňatek – za manželku si vzal Johannu Hübnerovou (* 10. září 1882 v Liberci), jež byla do té doby svobodná.⁸ Gustav Streit však záhy poté, 15. srpna 1922, zemřel na zápal plic.⁹

fakulta Německé univerzity v Praze; fond SALV – fond Sudetendeutsche Anstalt für Landes- und Volksforschung; fol. – folio; inv. č. – inventární číslo; sign. – signatura. Veškeré citované matriční záznamy jsou dostupné z: Archivní vademecum SOA v Litoměřicích. Za vyhledání údajů ve fondech Německé státní občanství, Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, 1914–1953, Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940 a Státní úřad statistický I, jež jsou uloženy v Národním archivu, děkuji Jitce Prajzlerové. Pravopis dobových textů (především interpunkce) byl upraven jen v nezbytných případech.

- 2 Matrika narozených (katolická), Liberec (1901–1903), fol. 288; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/190, inv. č. 9914. Třebaže sama Streitová používala křestní jméno Camilla (a tohoto tvaru se přidržuji dále v textu), v matrice je uvedena jako Kamilla. Pokřtěna byla 1. června 1903.
- 3 Matrika oddaných (katolická), Liberec (1893–1900), fol. 383; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/66, inv. č. 4277.
- 4 Antrag auf Ausstellung eines Staatsangehörigkeitsausweises, 17. září 1941; NA, fond Německé státní občanství, karton 1682, sign. Streit Camilla (v položce *Sonnstige Sprachkenntnisse* je uvedeno „tschechisch teilweise“).
- 5 Matrika narozených (katolická), Liberec (1901–1903), fol. 68; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/190, inv. č. 9914 („*Todtgeb. Tochter*“). Matrika zemřelých (katolická), Liberec (1894–1901), fol. 785; tamtéž, sign. L84/179, inv. č. 9922 („*todtgeborene Frühgeburt im 6. Monate*“).
- 6 Matrika zemřelých (katolická), Liberec (1902–1908), fol. 475; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/180, inv. č. 9923 („*Totgeborenes Mädchen*“, „*Abortus im 5. Monate*“).
- 7 Matrika oddaných (katolická), Liberec (1893–1900), fol. 383; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/66, inv. č. 4277 („*wurden diese Ehegatten von Tisch und Bett geschieden*“).
- 8 Matrika oddaných (civilní), Liberec (1872–1923), fol. 122 (záznam 249); SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. C12/1, inv. č. 10612.
- 9 Matrika zemřelých (katolická), Liberec (1919–1927), fol. 240; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/196, inv. č. 9926. Gustav Streit zemřel nezaopatřen („*versehen: nicht*“), jeho tělo bylo netypicky zpopelněno („*eingesäschert*“).

Obr. 1. Camilla Streitová na fotografiích, jež byly připojeny k žádostem o cestovní pasy v letech 1925 (vlevo) a 1937 (vpravo) (NA, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940, karton 11197, sign. S 6721/4 Streit).

Camilla Streitová nepochybně v rodném Liberci absolvovala obecnou i měšťanskou školu. Poté zde navštěvovala místní Německý státní učitelství ústav (*Deutsche Staatslehrerbildungsanstalt*) a toto studium zakončila maturitní zkouškou.¹⁰ Ta ovšem umožňovala pouze ustavení prozatímní učitelkou na obecné (resp. měšťanské a mateřské) škole, nikoliv studium na univerzitě.

Zprvu se patrně živila jako úřednice.¹¹ V roce 1924 se přestěhovala do Prahy a lze se jen dohadovat, že k tomuto kroku přispělo dosažení hranice zletilosti, stanovené tehdy na 21 let.¹² V české metropoli bydlela v různých podnájemch, které poměrně často střídala.¹³ Zde zřejmě navštěvovala (od podzimu 1924?) Německou technickou vysokou školu (*Deutsche Technische Hochschule in Prag*),¹⁴ ovšem tamější

10 Identifikace obecné a měšťanské školy, které Streitová navštěvovala, zůstává nejasná. Ke studiu na libereckém Učitelství ústavu viz Personal-Ausweis (C. Streitová), 21. května 1937; Archiv UK, fond FF NU v Praze, karton 60, inv. č. 761 (zmínka). Viz též Curriculum vitae (C. Streitová), 13. května 1932; tamtéž, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit (zmínka).

11 Viz záznam o povolání („úřednice“) na formuláři pobytové přihlášky: NA, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, 1914–1953 (Streitová Kamila).

12 Zákonem č. 447/1919 Sb. byla hranice zletilosti stanovena na 21 let. Do té doby bylo v platnosti ustanovení Všeobecného zákoníku občanského z roku 1811, který zletilost stanovil na 24 let.

13 Adresy jednotlivých podnájmů (a v letech 1936–1937 také bytu v jejím vlastnictví) v Praze jsou zachyceny v policejní evidenci: Žitná 564/10 (19. září – 3. října 1924), ul. Karoliny Světlé 321/23 (6. října 1924 – 1. června 1925), Michalská 441/11 (6. června 1925 – 4. října 1926), Jungmannova 21/14 (6. října – 31. října 1926), Jeronýmova 340/4 (na Smíchově; 5. listopadu 1926 – 15. února 1927), Malá Karlova 146/27 (15. února – 9. července 1927), Chotkova 536/4 (11. července – 15. září 1927), Haštalská 750/10 (od 16. září 1927), Rámová 1071/3 (18. února – 1. září 1928), Vocelova 606/12 (na Královských Vinohradech; 10. října – 13. prosince 1929), Mostecká 279/11 (20. ledna 1930 – 15. října 1931), Tržiště 263/10 (13. října 1931 – 1. října 1932), Karlova 178/24 (5. ledna 1933 – 13. října 1937, přičemž od 30. dubna 1936 tento byt vlastnila), Rejskova 2330/13 (na Královských Vinohradech; 14. října 1937 – 17. prosince 1938). Bydliště v Praze byla proložena dvěma pobyty v Liberci (mezi 1. zářím 1928 a 10. říjnem 1929, resp. mezi 13. prosincem 1929 a 20. lednem 1930) a jedním pobytem v Turnově (mezi 1. říjnem 1932 a 5. lednem 1933). Viz přihlašovací listek; NA, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, 1914–1953 (Streitová Kamila). Zřejmě se alespoň o některé z podnájmů dělila – v roce 1930 bydlela spolu s Anne-Lore Schreiberovou (rodačkou z Růžodolu u Liberce), studentkou Německé univerzity v Praze; s majitelkou bytu Karlou Miškovou zde žila její dcera Marie Mišková, studentka Univerzity Karlovy (obě byly české národnosti). Viz příslušný sčítací arch ze sčítání obyvatelstva Československa v prosinci 1930; NA, fond Státní úřad statistický I, sign. Malá Strana č. p. 279 (číslo bytu VII).

14 Tato informace je zaznamenána na žádosti Streitové o cestovní pas z roku 1925; NA, fond Policejní ředitelství

studium patrně nedokončila. Po čtyřech letech se rozhodla dát přednost studiu humanitních oborů. Na podzim 1928 začala navštěvovat přednášky a semináře z dějin umění u prof. Aloise Grünwalda na Filozofické fakultě Německé univerzity v Praze. Řádnou univerzitní studentkou se však stala teprve od zimního semestru akademického roku 1929/1930,¹⁵ a to po složení maturitní zkoušky dne 16. září 1929 na Německém spolkovém dívčím reformním reálném gymnáziu v Praze II (*Deutsches Vereins-Mädchen-Reformrealgymnasium*), kterou absolvovala jako externistka.¹⁶ Pouze maturita na gymnáziu totiž opravňovala k oficiálnímu studiu na univerzitě. Franzovy přednášky a semináře z prehistorie ovšem navštěvovala teprve od letního semestru akademického roku 1929/1930 (tj. až po vzniku Prehistorického semináře), nikoliv od počátku jeho působení na univerzitě. Kromě nich absolvovala různé přednášky a semináře z klasické archeologie, historie, dějin umění, filozofie, psychologie a německého národopisu (*Volkskunde*).¹⁷

Její disertační práce pojednávala o netradičním tématu – výzdobě lidského těla malbou, resp. tetováním v pravěku (*Streit 1932*). Byla hodnocena výtečně, ostatně již v době, kdy byla předložena k obhajobě, Streitová vyjednávala o jejím zveřejnění v časopise *Anthropos* a pro tyto účely si obstarala svolení vedoucího práce Leonharda Franze i děkanátu filozofické fakulty.¹⁸ Pro připuštění k závěrečnému rigoróznímu řízení již v akademickém roce 1931/1932 (tj. již po šesti semestrech řádného studia) musely být Streitové uznány jako právoplatné dva semestry z akademického roku 1928/1929, kdy ještě nebyla řádnou studentkou univerzity. Ministerstvo školství a národní osvěty svůj souhlas s příslušnou žádostí udělilo 29. března 1932.¹⁹ Streitová svoji disertační práci obhájila dva měsíce poté, 28. května 1932 (viz Příloha 1). První rigorózní zkoušku z prehistorie (zvolila si ji jako hlavní obor) a německého národopisu (byl pro ni druhým/vedlejším oborem) složila 2. června 1932 s vyznamenáním, při druhé rigorózní zkoušce z filozofie 13. června 1932 byla hodnocena stupněm *gut*.²⁰ Poté již jen 18. června 1932 promocií oficiálně ukončila univerzitní studium, a to jako první žena absolvující prehistorii na Německé univerzitě v Praze.²¹

Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940, karton 11197, sign. S 6721/4 Streit („*leg. něm. tech. vys. školy z 9./10. 1924 předložena*“).

- 15 Podle přihlašovacího lístku v evidenci obyvatelstva v Praze mezi 1. zářím 1928 a 10. říjnem 1929 Streitová bydlela v Liberci (zřejmě tedy na přednášky a semináře v akademickém roce 1928/1929 dojížděla). Druhé přerušení pobytu v Praze mezi 13. prosincem 1929 a 20. lednem 1930 lze snad dát do (částečné) souvislosti s přerušením výuky na univerzitě kolem Vánoc. Viz přihlašovací lístek; NA, fond Policejní ředitelství Praha II – evidence obyvatelstva, 1914–1953 (Streitová Kamila). K bydlišti v Liberci na přelomu let 1928/1929 viz též Antrag auf Ausstellung eines Staatsangehörigkeitsausweises, 17. září 1941; NA, fond Německé státní občanství, karton 1682, sign. Streit Camilla (zde je zaznamenáno ještě trvalé bydliště v Litoměřicích, ovšem již na přelomu let 1918/1919).
- 16 K maturitní zkoušce v září 1929 viz *Direktion hrsg. 1930*, 11 (ze dvou zkoušených externistek uspěla pouze Streitová). Viz též Curriculum vitae (C. Streitová), 13. května 1932 + Výkaz navštívených přednášek a seminářů (C. Streitová), 1932; Archiv UK, fond FF NU v Praze, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit. V roce 1928 přitom žádala o přijetí do maturitního kurzu v Liberci: viz Žádost o vysvědčení zachovalosti (C. Streitová), 14. července 1928 („*kteřéhož jest jí zapotřebí za účelem přijetí do maturitního kursu v Liberci*“) + Výpis z rejstříku trestů (C. Streitová), 25. července 1928 („*k žádosti o přijetí do matur. kursu*“) + Vysvědčení o zachovalosti (C. Streitová), 2. srpna 1928 („*Toto vysvědčení se jí vydává jako doklad k žádosti o přijetí do maturitního kursu v Liberci*“); NA, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940, karton 11197, sign. S 6721/4 Streit.
- 17 Výkaz navštívených přednášek a seminářů (C. Streitová), 1932; Archiv UK, fond FF NU v Praze, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit.
- 18 K svolení publikovat disertační práci viz korespondenci uloženou v Archivu UK, fond FF NU v Praze, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit. Práce vyšla tiskem tři roky po úspěšné obhajobě (*Streit 1935*).
- 19 Příslušná korespondence je uložena v Archivu UK, fond FF NU v Praze, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit.
- 20 Archiv UK, fond FF NU v Praze, kniha 3, inv. č. 3, str. 68.
- 21 Archiv UK, fond Matriky Německé univerzity v Praze, inv. č. 5, str. 101. Viz též *Anonymus 1932a*.

Její existenční zázemí v následujících letech bylo značně neutěšené. Je jisté, že se těšila podpoře Leonharda Franze, který si jejího zaujetí a zájmu pro obor všiml již během studia. V září 1933 psal o ní Erichu Gierachovi v souvislosti s tehdejšími plány podniknout pod záštitou Německé univerzity v Praze výzkumy na Slovensku a s diskusí o vhodné osobě, jež by je v terénu provedla: „*Ich habe eine Schülerin, die bei mir auch doktoriert hat, Fr. Streit, gebürtige Reichenbergerin (keine Jüdin). Ich halte im allgemeinen von Studentinnen nichts, aber dieser kann ich alles Lob spenden. Sie ist ungemein energisch (31 Jahre alt, unverheiratet) und hat glänzendes Beobachtungsvermögen, ist willig zu jeder Arbeit und scheut vor keinen Strapazen zurück. Da ich ihre guten Anlagen und ihren guten Willen bald erkannte, habe ich Ihrer Ausbildung besonderes Augenmerk zugewendet. Sie ist ausgebildet im Photographieren, Plänezeichnen und Vermessen, ferner im Präparieren von Funden (die meiste Präparierungsarbeit von Sachen aus meinen Grabungen hat sie geleistet). Um sie zu erproben, habe ich sie auch schon ganz selbständig graben lassen; immer ist sie mit tadellosen Plänen, Photos, Grabungsnotizen zurückgekehrt. Sie hat aber auch die Arbeiter immer prächtig in Zaum gehalten, was für eine Frau nicht immer leicht ist.*“ Další Franzovy věty poddhalují, čím se Streitová tehdy (více než rok po úspěšném ukončení studia) živila: „*Fr. Streit ist von Haus aus unbemittelt und verdient sich ihr Brot durch Uebersetzen und Stundengeben, sie möchte sich aber gerne der Wissenschaft widmen. Ich trachte daher, ihr Beschäftigung zu verschaffen, wo es geht. U.a. habe ich ihr die Ordnung des Museums Leipa aufgetragen und die des großen Museums Bergreichenstein, wo sie erstklassige Arbeit geleistet hat.*“²² Z hlediska zajištění životní existence byla tudíž zjevně zprvu odkázána na své vlastní aktivity, jež směřovaly mimo obor (a zřejmě alespoň zčásti využívaly její vzdělání z libereckého Učitelského ústavu), zároveň ale s podporou Leonharda Franze (a na jeho doporučení) zpracovávala sbírky některých muzeí v národnostně německém pohraničí, nepochybně za finanční odměnu – první práci tohoto typu prováděla již během svého univerzitního studia v muzeu v Teplicích-Šanově, kde v roce 1931 tři měsíce pracovala na katalogizaci sbírkových předmětů, jež ovšem tehdy z finančních důvodů zůstala nedokončena (*Franz 1935a*, 5; srv. ale *týž 1932*, 20 bez zmínky o Streitové). Podruhé dostala příležitost tohoto typu v muzeu v Kašperských Horách, jež bylo po reorganizaci otevřeno 8. prosince 1932 (srv. *Anonymus 1932b*). A v první polovině roku 1933 katalogizovala a uspořádala sbírku muzea v České Lípě (*Anonymus 1933*; *Streit 1934a*, 23 – „*habe ich die Sammlung im Auftrage von Prof. Franz aufgestellt und katalogisiert*“; *Franz 1935a*, 5).²³

Opakovaně uváděné tvrzení, že Streitová byla Franzovou asistentkou v univerzitním Prehistorickém semináři (tj. zaměstnankyní Německé univerzity v Praze na tabulkovém systemizovaném místě), je zcela jistě nesprávné (viz jen z poslední doby např. *Havlice 2023a*, 300; *John – Kolegar 2024*, 21, 22). Německá univerzita v Praze (ostatně stejně jako všechny univerzity v meziválečném Československu) obzvláště v 30. letech 20. století zápasila s nedostatečným financováním a redukcí pracovních úvazků. Zřízení nových profesorských i asistentkých míst bylo závislé na souhlasu ministerstva školství a národní osvěty, jež v tomto směru jednalo velmi restriktivně, a to právě z rozpočtových důvodů. Teprve od 1. ledna 1937 (!) se Streitová stala na univerzitě vědeckou pomocnou silou (*wissenschaftliche Hilfskraft*). Podnět patrně vzešel od Leonharda Franze, jehož návrh 13. května 1937 jednomyslně podpořilo profesorské kolegium filozofické fakulty. Dne 26. května 1937 děkan filozofické fakulty odeslal příslušnou žádost Zemskému úřadu v Praze, který teprve 26. července 1937 udělil Streitové měsíční stipendium ve výši 200 korun, a to pouze na půl roku, tj. do 30. června 1937.²⁴ Peníze jí tudíž byly evidentně

22 Dopis L. Franze E. Gierachovi, 17. září 1933; SOkA Liberec, fond Erich Gierach, karton 11, inv. č. 34. Viz též *Hlava 2025*, 54.

23 Již v létě 1932 tímto způsobem Leonhard Franz umožnil jiné studentce prehistorie, Edith Stiassné, podílet se na uspořádání sbírky muzea v Horní Planě. Práce oficiálně probíhala pod Franzovým vedením (*Hlava 2025*, 53; srv. *Franz 1935a*, 4). S Edithou Stiassnou dokonce plánoval sepsání pravěku Českobudějovicka, přípravné práce však zřejmě skončily v roce 1933 (*Franz 1934*, 19).

24 Příslušná korespondence je uložena v Archivu UK, fond FF NU v Praze, karton 60, inv. č. 761. Franz ovšem zřejmě reagoval na informaci ministerstva školství a národní osvěty o poskytnutí jednoho stipendia Prehistorickému semináři výnosem z 18. února 1937 – viz odkaz na tento (nedochovaný) dokument v dopisu L. Franze profesorskému kolegiu Filozofické fakulty Německé univerzity v Praze, 3. června 1938; tamtéž.

vyplaceny se zpětnou platností a v této souvislosti se nelze ubránit dojmu, že oficiální ustavení honoremovanou vědeckou pomocnou silou představovalo fakticky pouze ocenění příležitostné/časté výpomoci Streitové při laboratorních pracích a jiných aktivitách v Prehistorickém semináři, jež do té doby prováděla bez nároku na odměnu.²⁵

Tento model, tj. vyplácení stipendia Zemským úřadem za práci v Prehistorickém semináři, byl poté použit po tříměsíční přestávce rovněž pro období od 1. října 1937 do 30. června 1938. Úřední postup byl stejný: primární byl opět Franzův podnět a po souhlasu profesorského kolegia filozofické fakulty ze 4. listopadu 1937 děkan žádost 11. listopadu 1937 postoupil Zemskému úřadu v Praze. Ten již 25. listopadu 1937 vyhověl. Opět šlo o 200 korun měsíčně, část stipendia byla tudíž Streitové evidentně vyplacena dodatečně.²⁶ Na počátku června 1938 pak Franz žádal profesorské kolegium filozofické fakulty o prodloužení pracovního poměru Streitové, tentokrát pro celý akademický rok 1938/1939. Vzhledem k jejímu odchodu do Kolína nad Rýnem na tamější univerzitu (a také vzhledem k politickým událostem podzimu 1938) však již tento podnět nebyl projednán.²⁷

Nebyl to jediný příjem za její práci v Prehistorickém semináři. Pramenně lze doložit, že Streitová (minimálně) v roce 1937 dostávala za tuto činnost ještě 500 korun měsíčně z Akce pro péči o nezaměstnanou inteligenci jako stipendium vyplácené Ústřední maticí školskou, paradoxně nacionálně českou organizací podporující v podstatě výhradně české školství.²⁸ Teprve kombinace obou příjmů (dohromady 700 korun měsíčně, ovšem s výjimkou letních měsíců roku 1937) tudíž zřejmě Streitové umožnila věnovat se prehistorii alespoň přechodně naplno, bez (časově náročné) nutnosti hledat obživu mimo obor.

Peripetie s profesním uplatněním Camilly Streitové (přes veškerou snahu Leonharda Franze) samy o sobě názorně ukazují, s jakými problémy se potýkala národnostně německá archeologie v meziválečném Československu. Prehistorická oddělení v ústředních muzeích byla národnostně česká a ve Státním archeologickém ústavu působil jediný prehistorik německé národnosti – Anton Gnirs v letech 1925–1933. Zaznamenejme ovšem, že v roce 1938 tehdejší ředitel Státního archeologického ústavu Karel Buchtela sprádal plány s přijetím Camilly Streitové do služeb této instituce, jež ale byly motivovány politicky a měly souvislost s jednáním o tzv. národnostním statutu na vládní úrovni. Buchtelovy záměry však tehdy nakonec zůstaly ve stadiu (interních) úvah (Hlava 2023a, 65–66, pozn. 4).

Prehistorický seminář od svého konstituování v roce 1930 sídlil v Budečské ulici 974/6 na pražských Královských Vinohradech (Bláhová-Sklenářová 2025, 26, obr. 1). (Patrně) v roce 1933 byl přemístěn do Klementina, kde nalezl azyl v prostorách patřících Ústavu klasické archeologie.²⁹ Průvodním jevem

25 Srv. Franzovo poděkování Streitové za „*mühevollte Präparieren der Knochen*“ z výzkumu paleolitického naleziště v Českém Krumlově; Franz 1936a, 3.

26 Příslušná korespondence je uložena v Archivu UK, fond FF NU v Praze, karton 60, inv. č. 761.

27 Dopis L. Franze profesorskému kolegiu Filozofické fakulty Německé univerzity v Praze, 3. června 1938; Archiv UK, fond FF NU v Praze, karton 60, inv. č. 761 (s dodatečnou rukopisnou poznámkou z 13. prosince 1938: „*Der Antrag ist gegenstandlos. Fr. Dr. Streit geht nach Köln.*“).

28 Potvrzení Ústřední matice školské, 18. února 1937; NA, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940, karton 11197, sign. S 6721/4 Streit. Viz též žádost o vysvědčení zachovalosti (C. Streitová), 14. května 1937 („*keré potrebuji pro dosažení stipendia*“) + Výpis z rejstříku trestů (C. Streitová), 16. května 1937 („*K dosažení stipendia*“) + Vysvědčení zachovalosti (pro C. Streitovou), 10. června 1937 („*Toto vysvědčení se jí vydává jako příloha k žádosti o udělení stipendia.*“). Nezvyklé zapojení Streitové do podpůrného programu ryze národnostně české organizace může mít spojitost s Janem Filipem, který jí podle pamětnické vzpomínky ve 30. letech 20. století pomáhal (viz Rataj – Šolle – Venc 2003, 149). V kontextu jejich vzájemných vztahů stojí za pozornost, že Jan Filip byl do Archeologického ústavu přijat v květnu 1942, tj. v době, kdy v něm již Camila Streitová působila jako všemocná zástupkyně ředitele Jaroslava Böhma (Hlava 2023b, 98, pozn. 41).

29 Stěhování do Klementina (patrně) v roce 1933 vyplývá z adres Prehistorického semináře zaznamenaných vždy na počátku akademického roku: viz *Akademischer Senat hrsg. 1932*, 60 („*XII., 974, Budečgasse – Budečská 6*“); *týž 1933*, 61 („*I. Klementinum*“). Viz nesprávně Bláhová-Sklenářová 2025, 29, pozn. 11 (popisy stavu Prehistorického semináře na str. 28–29 se týkají právě azylu v Klementinu, nikoliv situace v původním sídle v Budečské ulici).

prestěhování však byla prostorová tíseň. Úsilí o zlepšení tohoto stavu bylo několik let marné. Teprve 10. května 1937 se z podnětu Aloise Gotsmicha, vedoucího Ústavu klasické archeologie, konalo za účasti zástupců ministerstva školství a národní osvěty komisionální šetření přímo na místě. Závěry, zformulované jedním z ministerských úředníků, byly jednoznačné: „*Stav umístění obou ústavů byl shledán skutečně žalostným. Prof. Gotsmich je nucen pracovati uprostřed museálních sbírek v bezprostřední blízkosti neisolované posluchárny. V místnosti praehistor. semináře sedí profesor s věd. pomocníky a tamtéž je i vana na umývání vykopávek. Rovněž schodiště je zaplněno bednami obsahujícími vykopávky. Smutný tento stav lze těžko vylíčiti. (...) Nejen potřeba vědecké práce, ale i ochrana cenného stát. majetku vyžadují nezbytné sjednání nápravy.*“ Naštěstí tehdy nezůstalo jen u pouhého konstatování faktu: „*Řešení nápravy je pak právě možné, aniž by bylo třeba přemístiti knihovnické kursy v Klementinu též umístěné. Uvolní se totiž byt po podúředníku Nár. a univ. knihovny Macákovi, který byl přeložen na odpočinek. Tyto místnosti hodí se pro umístění praehistor. semináře a prof. Franz vyslovil souhlas s příp. jejich přidělením. Dále tomuto semináři je třeba přidělití místnost v souterrainu, kde by zpracování vykopávek se provádělo a bedny s vykopávkami se umístily. Tyto místnosti jsou k dispozici, vypoví-li se z bytu v souterrainu vdova po zřízenci něm. práv. fakulty Uhligová.*“³⁰ K stěhování do nově přidělených prostor došlo zřejmě teprve na přelomu let 1937/1938 a na této akci se nepochybně podílela také Camilla Streitová.³¹

Perspektiva zaměstnání v oboru v Praze přes veškerou Franzovu snahu byla pro Camillu Streitovou značně nejistá. Když přišla nabídka z univerzity v Kolíně nad Rýnem, kde tehdy vznikala samostatná stolice archeologie, neváhala. Nastoupila tam již v říjnu 1938, tj. na počátku zimního semestru akademického roku 1938/1939.³² Patrně netušila, že se do Prahy za necelé tři roky vrátí, ovšem v úplně jiné roli než dříve.

3. Archeologické aktivity (do roku 1938)

Archeologické aktivity Camilly Streitové do jejího odchodu na univerzitu v Kolíně nad Rýnem v roce 1938 byly mnohostranné, rozhodně nešlo pouze o (již zmíněnou) příležitostnou katalogizaci muzejních sbírek. Přitom až do počátku roku 1937 (tj. čtyři a půl roku po ukončení studia) měla v Prehistorickém semináři Německé univerzity v Praze jen neoficiální institucionální zázemí. V letech 1932–1936 byla fakticky kvalifikovanou odbornou silou, avšak bez stálého zaměstnání v oboru, v němž chtěla působit.

Ještě během studentských let se stala členkou Německé společnosti pro pravěk a ranou dobu dějinnou v Československu, profesní organizace sdružující od roku 1924 především národnostně německé zájemce o prehistorii. Vstoupila do ní v roce 1931,³³ avšak ve srovnání se svými dvěma kolegyněmi-souputnicemi z univerzity, Edithou Stiassnou a Ilsou Tittelovou, v ní byla aktivní také po ukončení studia. Nezůstalo totiž jen u účasti na spolkových valných hromadách v Karlových Varech v roce 1931 a v Ústí nad Labem v roce 1932 (*Hlava 2025*, 53 s odkazy na archivní prameny), neboť v roce 1934 se zúčastnila valné hromady v Bilíně a o rok později nechyběla na valné hromadě v Liberci. V roce 1936 byla na valné hromadě v moravském Uničově zvolena členkou výboru Společnosti a poté při první schůzi spolkového výboru byla ustanovena třetí zapisovatelkou (*Runge 1936*, 119). Na valné hromadě v roce 1937 v České Lípě proslovila jednu z odborných přednášek (*Streit 1937b*, 123), kromě toho byla zvolena jednatelkou a první zapisovatelkou po Franzi Rungem, který na tyto funkce kvůli pracovnímu

30 Interní záznam, 12. května 1937; NA, fond Ministerstvo školství, karton 1079, spis čj. 65107/1937. Srv. *Bláhová-Sklenářová 2025*, 29, pozn. 11.

31 K datu stěhování viz dopis C. Streitové F. Rungemu, 11. prosince 1937 („*da wir mit der Uebersiedlung und Neueinrichtung unseres Institutes die ganzen Ferien vollaufbeschäftigt sein werden*“) + kopie dopisu F. Rungeho C. Streitové, 22. prosince 1937 („*Wohin kommt denn das Archäologische Institut? Bloß in andere Räume oder in einen anderen Stadteil? Da haben Sie freilich eine ausreichende Ferienarbeit.*“); MÚA AV ČR, fond SALV, karton 65, inv. č. 1857.

32 Viz dopis oberlandrátu v Praze starostovi Liberce, 19. září 1941; NA, fond Německé státní občanství, karton 1682, sign. Streit Camilla.

33 Viz kartotéční lístek (C. Streitová); MÚA AV ČR, fond SALV, kartotéka 94.

přetížení rezignoval a stal se spolkovým pokladníkem (*Streit 1937b*, 126).³⁴ Jelikož Leonhard Franz byl tehdy víceméně titulárním předsedou, Camille Streitové fakticky ve spolkové hierarchii příslušelo klíčové postavení.³⁵ Když ovšem na podzim 1938 odešla do Kolína nad Rýnem a Leonhard Franz zamířil z Prahy na univerzitu do Lipska, po zastavení činnosti spolků na území připojeném po mnichovské dohodě k Německé říši byl do čela Společnosti dosazen jako *Treuhänder* Josef Kern a pozici jednatele převzal z jeho pověření opět Franz Runge.³⁶

Od roku 1933 pravidelně přispívala do časopisu *Sudeta*, který německá prehistorická Společnost vydávala od roku 1925 (od roku 1928 se na vydávání podílel také Ústav pro výzkum sudetoněmecké domoviny/*Anstalt für Sudetendeutsche Heimatforschung*, sídlící v Liberci). Její články pojednávaly většinou o provedených výzkumech a zpracovávaly nálezy, jež správci muzejních sbírek poskytli ke zveřejnění. V letech 1936–1938 zde vycházely také její komentované bibliografické přehledy české a slovenské oborové literatury, nechyběly však ani stručné zprávy o muzeích či recenze různých prací (viz bibliografii jejích textů v *Sudetě: Sklenář 1997*, 12–13, 14, 15, 17). Zároveň tehdy začala zveřejňovat rovněž přehledy nových nálezů z národnostně německého pohraničí Čech, a to nejen v *Sudetě*, ale také v časopise *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit*, vydávaném ve slezské Vratislavi (*Streit 1936d; táž 1937c; táž 1938c*). Do tohoto periodika pak přispívala ještě bibliografickými přehledy oborové československé literatury vycházející v neslovanských jazycích, resp. obsahující alespoň německé resumé (*Streit 1934e; táž 1935c; táž 1938b*).³⁷ Kromě toho psala ještě do různých regionálních tiskovin (včetně novin, jak bylo ostatně tehdy obvyklé), v nichž obvykle informovala o aktuálních objevech či provedených výzkumech (viz např. údaje v bibliografiích československé archeologie za léta 1933–1938: *Filip 1934–35*, 139; *týž 1936–38*, 154).

Věnovala se rovněž terénním výzkumům. Její činnost v terénu během univerzitního studia nelze (prozatím?) pramenně doložit, resp. bezpečně prokázat. Není tudíž (prozatím?) jasné, zda se již v letech 1930–1931 podílela na Franzových terénních výzkumech a povrchových průzkumech v pohraničí Čech, jež začaly v roce 1930 s podporou Německé společnosti věd a umění pro Československou republiku v Praze (*Deutsche Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik in Prag*) a její tehdy ustavené prehistorické komise (*Kommission für Urgeschichte*). Např. v Pošumaví Leonhard Franz několik let účinně kooperoval s Karlem Brdlikem, učitelem v Kájově s příležitostnými archeologickými zájmy (k těmto aktivitám viz *Havlice 2023b*, 91–101), a jedním z plodů této spolupráce byla mj. již zmíněná katalogizace sbírky muzea v Kašperských Horách, provedená patrně v druhé polovině roku 1932 Camillou Streitovou. Na podzim 1932 (tj. již po ukončení studia) však nepochybně asistovala u povrchového průzkumu hradiště Sedla u Albrechtic (*Franz 1933b*, popiska k Abb. 5). A již předtím, ve dnech 23.–27. srpna 1932, se na pozvání Otto Tschakerta zúčastnila výzkumů v severozápadočeských Lovosicích v tamější Schwarzenberské cihelně a v zahradě domu č. 720, patřícího Marii Spitzové.³⁸

34 K účasti Streitové na valných hromadách německé prehistorické Společnosti v letech 1931–1932 a 1934–1937 viz podpisové archy účastníků; MÚA AV ČR, fond SALV, karton 69, inv. č. 2333.

35 Franz Runge však v následujících měsících Camille Streitové vypomáhal radou a zkušenostmi – viz vzájemnou korespondenci uloženou v MÚA AV ČR, fond SALV, karton 65, inv. č. 1857.

36 Srv. informace na přední předsádce obálky časopisu *Sudeta*, ročník XIV/1938, č. 2 vs. č. 3–4. Viz též kopie dopisu F. Rungeho C. Streitové, 26. ledna 1939; MÚA AV ČR, fond SALV, karton 65, inv. č. 1857 („*Zum Treuhänder ist, da der Vorsitzende nicht im Lande ist und ich mit derselben Aufgabe bei der ‚Anstalt‘ betraut wurde, Fachlehrer Kern eingesetzt worden. In seinem Auftrage führe ich die Geschäfte der Gesellschaft.*“).

37 V bibliografických přehledech v *Nachrichtenblattu* se ovšem střídala s Leonhardem Franzem (*1933a; týž 1937a*) a Christianem Pescheckem (*1936*).

38 Dopis C. Streitové O. Tschakertovi, 3. srpna 1932; archiv Oblastního muzea v Litoměřicích, fond Otto Tschakert (Streitová tehdy mj. psala: „*Mit der Beschaffung der Unterkunft und Verpflegung bitte ich, sich keine Umstände zu machen, ich bin in jeder Beziehung sehr anspruchslos.*“). Deník O. Tschakerta č. 6, str. 86–92 (23.–27. srpna 1932); tamtéž.

Zato v roce 1933 již byla nepochybně plnohodnotnou členkou Franzova „týmu“, jehož činnost se tehdy koncentrovala na Horšovskotýnsko (*Franz – Streit 1933*). Všechny terénní výzkumy, které zde Franz v tomto roce inicioval, ostatně provedla právě ona (*Streit 1933*, 3 – „*Im Auftrage des Urgeschichtlichen Seminars der Deutschen Universität in Prag nahm ich daher im heurigen Sommer an verschiedenen Stellen des Bezirkes Ausgrabungen vor*“; *Franz 1935a*, 47; *týž 1935b*, 50 – „*geriet 1933 Prof. L. Franz auf das Gebiet von Bischofteinitz und er veranlaßte eine Grabung an verschiedenen Stellen, die Dr. C. Streit durchführte*“). Na podzim 1933 pak samostatně vedla týdenní sondážní výzkum na Okrouhlém Hradišti poblíž Bezdržic (*Streit 1934b*; *Franz 1935a*, 51).

V následujícím roce vedla nejprve výzkumy dvou středověkých fortifikací na Českolipsku, a to v květnu 1934 v Hamru na Jezeře a na konci června 1934 ve Svěbořicích (*Streit 1935b*).³⁹ V srpnu 1934 sondovala z pověření muzea v Kašperských Horách na Sedle u Albrechtic (*Streit 1934c*; *Franz 1935a*, 36).⁴⁰ V září a na počátku října 1934 podnikla výzkumy v Ivanovicích a Očkově na Slovensku, kam byla vyslána Erichem Gierachem, ovšem po dohodě s Leonhardem Franzem.⁴¹ A v závěru roku 1934 prokopávala laténské hroby v Žatci.⁴²

V prvních měsících roku 1935 si kvůli samostatným cestám na terénní výzkumy pořídila řidičský průkaz.⁴³ V tomto roce zasahovala v Jestřebí na tamějším žárovém pohřebišti z doby laténské (*Franz 1936b*, 19; *Streit 1936b*), náležejícímu tehdy ještě nedefinované kobylské skupině, a u Meclova, kam byla vyslána Leonhardem Franzem (*Franz 1936b*, 19; *Streit 1936c*). Na podzim 1935 sondovala z pověření muzea v Kašperských Horách na Obřím hradě u Studence (*Streit 1936a*). A když byl v roce 1935 zahájen výzkum laténského oppida Třisova, nemohla při něm chybět (trval až do roku 1938). Nepochybně právě proto v letech 1936–1938 provedla zřejmě jen jediný výzkum na jiné lokalitě – v červnu 1936 sondovala v Luhově na tamější fortifikaci (*Franz 1937b*, 19–20; *Streit 1937a*). V roce 1937 pak zřejmě plánovala povrchové průzkumy zaměřené na zjištění pozůstatků po pravěkém hornictví v severozápadních Čechách, avšak není jasné, zda k nim nakonec skutečně došlo.⁴⁴

Ve všech případech bez výjimky šlo o akce prováděné v kooperaci s Leonhardem Franzem, z jeho pověření, nebo po dohodě s ním (a s jeho vědomím). U sídlištních lokalit (resp. hradišť) to byly zjišťovací výzkumy, jejichž cílem zpravidla bylo naleziště datovat a získat elementární poznatky o charakteru osídlení. Pokud byly odkrývány souvislé menší plochy, byla jejich velikost ovlivněna nedostatkem finančních prostředků. V případě výzkumů mohyl či menších pohřebišť (Jestřebí) lze rovněž uvažovat o menších plošných odkryvech, jakkoliv také v těchto případech představovaly výrazný limit finance, jež byly k dispozici.

39 K přibližným datům obou výzkumů viz dopisy C. Streitové F. Rungemu, 29. května 1934 a 7. června 1934; MÚA AV ČR, fond SALV, karton 65, inv. č. 1857. K plánu výzkumu v Hamru na Jezeře a k jeho průběhu viz též dopisy C. Streitové E. Gierachovi, 7. dubna 1934, 24. dubna 1934 a 15. května 1934; SOkA Liberec, fond Erich Gierach, karton 11, inv. č. 34.

40 Viz též dopis C. Streitové E. Gierachovi, 4. srpna 1934; SOkA Liberec, fond Erich Gierach, karton 11, inv. č. 34 („*Ich fahre jetzt auf ca. 14 Tage auf Grabung nach Albrechtsried bei Schüttenhofen*“).

41 Viz příslušnou korespondenci uloženou v SOkA Liberec, fond Erich Gierach, karton 11, inv. č. 34. Viz též stručně *Halama – Janíčková 2025*, 238 – pozn. 23.

42 Dopis C. Streitové E. Gierachovi, 7. prosince 1934; SOkA Liberec, fond Erich Gierach, karton 11, inv. č. 34 („*Wir haben bisher 3 Latène-Gräber mit reichen Beigaben behoben*“).

43 Potvrzení o vydání vůdčího listu pro C. Streitovou, 30. března 1935 + potvrzení pro C. Streitovou (L. Franz), 28. února 1935 („*Stvrzuji tímto, že sl. Dr. Camilla Streitová byla nucená složití řidičskou zkoušku za účelem potřeby při úředních výzkumných cestách a vykopávkách prehistorického semináře.*“); NA, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna, 1931–1940, karton 11197, sign. S 6721/4 Streit.

44 Viz průvodní potvrzení k těmto aktivitám vydané Státním archeologickým ústavem: kopie dopisu Státního archeologického ústavu (K. Buchtela) C. Streitové, 2. září 1937; MÚA AV ČR, fond Státní archeologický ústav, karton 3, inv. č. 27, složka Camilla Streitová („*bude pátrati na území politických okresů Most, Duchcov a Teplice po stopách pravěkého hornictví, které se zde předpokládá, ale posud objektivně zjištěno nebylo*“).

Výzkumy, na nichž se Camilla Streitová pod záštitou Leonharda Franze podílela, byly financovány z různých zdrojů (viz souhrnně *Franz 1935a*, 7–8). Spolehlivým základem byly především subvence Německé společnosti věd a umění pro Československou republiku v Praze, poskytované pravidelně prostřednictvím její komise pro pravěk. Šlo ovšem o poměrně malé sumy, pohybující se každoročně mezi 5000 a 10 000 korunami.⁴⁵

* * *

Vzhledem k charakteru aktivit Camilly Streitové v protektorátní archeologii po roce 1941, jež měly výrazně protičeské zaměření, je jistě vhodné zastavit se také u jejího vztahu k národnostně české archeologii ve 30. letech 20. století. Z publikovaných zpráv ani z dochované korespondence totiž nevyplývá, že by byl tento poměr tehdy negativní. Naopak lze uvést řadu případů, jež naznačují, že vzájemné vztahy byly korektní. Když v létě 1934 vedla sondážní výzkum na Sedle u Albrechtic, respektovala nepsané zvykové právo priority Bedřicha Dubského, který zde kopal první, a před svými terénními aktivitami získala jeho svolení (*Streit 1934c*, 88; *Franz 1935a*, 36).⁴⁶ Samozřejmostí bylo zřejmě také obstarání úředního souhlasu Státního archeologického ústavu (a Státního památkového úřadu pro Čechy) pro terénní výzkumy konkrétních nalezišť, třebaže z právního hlediska byla potřeba takového povolení sporná. Ze strany (Leonharda Franze a) Camilly Streitové šlo ovšem podle mého soudu o gesto dobré vůle, snahu nezavdávat příčinu ke konfliktům.⁴⁷ Týkalo se to zřejmě všech provedených terénních výzkumů, třebaže dochované archiválie se vztahují pouze k několika lokalitám.⁴⁸ Jednou z podmínek, jež Státní archeologický ústav standardně stanovoval, bylo předložení závěrečné zprávy o výzkumu. To ovšem zřejmě nebylo dodržováno a kupodivu patrně ani vymáháno.

Na jaře 1935 byla Camilla Streitová jmenována jednatelkou (tj. oficiální regionální spolupracovnicí) Státního archeologického ústavu pro politické okresy Česká Lípa a Dubá v severozápadních Čechách (*Hlava 2020a*, tab. 2). Lze se jen dohadovat, že podnětem k tomuto kroku byly její předchozí aktivity v tomto regionu (*Streit 1934a*; *táž 1934d*). Každopádně je vhodné v této souvislosti upozornit, že na jmenovací dekret, který patrně obdržela v němčině, odpovídala zdvořile česky.⁴⁹ Měli-li ovšem jednatelé podle původní představy podávat Státnímu archeologickému ústavu zprávy o nálezech v přidělených regionech a v případě potřeby (ovšem po vzájemné dohodě) zasahovat u narušených nálezových situacích, činnost Streitové byla v tomto směru efemérní. Z území, pro něž byla jmenována jednatelkou, totiž od roku 1935 pochází jediná zpráva z jejího pera (*Charvátová – Spurný – Venclová 1992*, 77 – Jestřebí).

Ve vztahu k národnostně české archeologii lze zaznamenat také další její aktivity. Příležitostně se zúčastňovala přednášek pořádaných Společností československých prehistoriků, organizací založenou národnostně českými prehistoriky v roce 1919 k hájení stavovských zájmů (*Sklenář 2014*, 24, 26, 27). A v roce 1938 zaštitila vstup tří českých prehistoriků do německé prehistorické Společnosti – Ivana Borkovského, Jana Filipa a Ladislava Hájka.⁵⁰

45 Tyto subvence jsou zaznamenány v pravidelně vycházejících ročenkách (*Jahresbericht der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik in Prag*).

46 Leonhard Franz, který hradiště Sedlo u Albrechtic objevil v roce 1932 pro národnostně německou archeologii, se teprve dodatečně dozvěděl, že zde již v uplynulých letech prováděl výzkum Bedřich Dubský (*Franz 1933c*, 20).

47 Podmínky, za nichž bylo možné provádět výzkumy, ostatně Leonhard Franz zcela jistě diskutoval s Karlem Buchtelou, ředitelem Státního archeologického ústavu. Viz dopis L. Franze O. Tschakertovi, 27. června 1935; archiv Oblastního muzea v Litoměřicích, fond Otto Tschakert.

48 Dochována jsou svolení k provedení výzkumu (resp. jejich koncepty) v Meclově, na Sedle u Albrechtic, Okrouhlém Hradišti (v roce 1933), v Hamru nad Jezerem, Svěbořicích (v roce 1934) a Třisově (v roce 1935) (MÚA AV ČR, fond Státní archeologický ústav, karton 3, inv. č. 27, složka Camilla Streitová), resp. v Luhově (v roce 1936), Třisově (v letech 1936 a 1937) a Lipně (v roce 1937, plánovaný výzkum zde ovšem nakonec zřejmě neproběhl; tamtéž, karton 2, inv. č. 27, složka Leonhard Franz; k lokalitě viz *Streit 1937a*, 116).

49 Dopis C. Streitové Státnímu archeologickému ústavu, 3. května 1935; MÚA AV ČR, fond Státní archeologický ústav, karton 4, inv. č. 32 (oznámení o jmenování jednatelkou bylo zřejmě Streitové zasláno v němčině, jeho kopie však oproti jiným jednatelům německé národnosti není dochována). Viz *Hlava 2020a*, 24.

50 Dopis C. Streitové F. Rungemu, 28. února 1938; MÚA AV ČR, fond SALV, karton 65, inv. č. 1857.

Rovněž v rovině interpretace archeologických pramenů nelze prokázat, že by se Streitová tehdy ocitla na scestí. V tomto směru zaujme snad jen snaha prokázat přítomnost prvních Germánů v Čechách již v době laténské. Interpretačním vzorcem se v tomto případě stalo spojení žárového ritu s etnicitou, což ovšem rozhodně nebyla nová myšlenka. V tomto kontextu byly žárové hroby laténské kultury považovány (při tehdejší úrovni znalostí vcelku logicky) za potenciální doklady přítomnosti prvních Germánů v Čechách, přičemž tento názor vycházel z prisouzení žárových hrobů podmokelské skupiny tomuto etniku. Právě s tím zřejmě souvisel specifický odborný zájem Camilly Streitové o dobu laténskou, jejímž nejvýraznějším projevem je monografie věnovaná tomuto období na Žatecku (*Streit 1938a*).

4. Závěrem...

Z letmého nastínění životních a profesních osudů Camilly Streitové ohraničených rokem 1938 podle mého soudu zřetelně vyplývá, že v 30. letech 20. století patřila k nejkvalifikovanějším odborným silám v národnostně německé archeologii v Československu. I s téměř stoletým odstupem zaujme její houževnatost a cílevědomost, s nimiž se snažila po skončení studia neztratit přes nepřízeň osudu kontakt s oborem, pro nějž měla nepochybně nadání a chtěla se mu věnovat. Perspektiva profesního působení v archeologii byla totiž pro ni nevalná, ostatně šlo o obecný problém, s nímž se národnostně německá archeologie u nás tehdy potýkala. A lze se jen dohadovat, zda právě problémy s jejím profesním uplatněním v meziválečném Československu nestály za jejími protičeskými postoji zastávanými zcela otevřeně po návratu do Prahy v roce 1941.

Její působení se ovšem v národnostně německé archeologii neseťkávalo pouze s pochvalným souhlasem. Namátkou Otto Tschakert, jeden z tvůrců německé prehistorické Společnosti i časopisu *Sudeta*, si v roce 1938 zaznamenal do svého deníku retrospektivní hodnocení Wilhelma Pleyera, v letech 1921–1939 kustoda muzea v Teplicích, o nedokončené katalogizaci muzejní prehistorické sbírky prováděné v roce 1931 právě Camillou Streitovou: „*Von dieser sagte er, daß ihre Arbeit im Museum darin bestand, daß jetzt jedes Stück der prähistorischen Sammlung schon drei Inventarnummer hat.*“⁵¹ A negativně o Camille Streitové smýšlel také třeba Herbert Weinelt, který ji znal z pražského univerzitního prostředí, byť přesnou příčinu jeho postoje neznáme (*Hlava 2024b*, 87, pozn. 46 s odkazem na archivní pramen).

Třebaže ve 30. letech 20. století nelze v dostupných pramenech (prozatím!?) doložit její protičeské vystupování, lze u ní (obdobně jako u Leonharda Franze) pozorovat postupné souznění s německým nacionalismem a ideovými principy nacionálního socialismu. Tento vnitřní vývoj byl završen již na jaře 1938, tj. ještě před připojením československého pohraničí k Německé říši v důsledku mnichovské dohody. Camilla Streitová byla členkou Sudetoněmecké strany (*Sudetendeutsche Partei*) a na její příklon k idejím nacionálního socialismu ještě před odchodem z Prahy na podzim 1938 zřetelně ukazuje její vystoupení z římskokatolické církve v březnu 1938. Oficiálně byla poté bez vyznání, sama se ovšem označovala pojmem typickým pro přívržence nacionálního socialismu: *gottgläubig*.⁵²

Její renomé postupně pronikalo za hranice Československa. Přispěly k tomu nepochybně nejen její bibliografické příspěvky a souhrnné zprávy o nových nálezech v časopise *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* či zveřejněná disertační práce s neobvyklým námětem (*Streit 1935a*). V roce 1937 se totiž zúčastnila exkurze po významných nalezištích v jižním Německu, pořádané Římsko-germánskou komisí (*Römischo-germanische Kommission*) ve Frankfurtu nad Mohanem (*von Schnurbein 2019*, 112, Anm. 53).

51 Deník O. Tschakerta č. 7, str. 153–154 (11. března 1938); archiv Oblastního muzea v Litoměřicích, fond Otto Tschakert. Pleyerově kritice ovšem neunikl ani Leonhard Franz: „*Auch Prof. Franz ärgert er sich, weil in den Nachrichten über deutsche Vorzeit bei den Funden aus den anderen Museen der Museumsleiter angegeben ist, beim Teplitzer Museum dieser fehlt.*“ Viz deník O. Tschakerta č. 7, str. 154 (11. března 1938); tamtéž.

52 Matrika narozených (katolická), Liberec (1901–1903), fol. 288; SOA Litoměřice, fond Sbirka matrik Severočeského kraje, sign. L84/190, inv. č. 9914 (dodatečný záznam k 31. březnu 1938: „*Confessionslos Magistrat Prag*“). Po připojení československého pohraničí k Německu vstoupila do NSDAP (viz Antrag auf Ausstellung eines Staatsangehörigkeitsausweises, 17. září 1941; NA, fond Německé státní občanství, karton 1682, sign. Streit Camilla).

Povolání na univerzitu v Kolíně nad Rýnem představovalo výrazné ocenění jejich odborných i organizačních schopností. Její povinnosti v tamějším vznikajícím samostatném Ústavu pro pravěk a ranou dobu dějinnou (*Institut für Vor- und Frühgeschichte*), jehož vytvořením z prehistorického oddělení historického semináře byl pověřen Walter von Stokar, byly rozmanité (*von Stokar 1939, 271*), zprvu však nebyla řádnou asistentkou na systemizovaném místě – tou se stala teprve 8. dubna 1940.⁵³ Její tamější univerzitní kariéra však trvala necelé tři roky. V létě 1941 se vrátila do Prahy, třebaže nikoliv s nadšením (*Hlava 2020b, 324, pozn. 84*). Přijala úkol z pozice zástupkyně ředitele Jaroslava Böhma dirigoval činnost Archeologického ústavu podle principů a cílů stanovených již na jaře 1939 říšským ministerstvem vědy, výchovy a vzdělávání. Následující necelé čtyři roky pak tyto představy naplňovala v podstatě vzorově (*Hlava 2023a, 63–64, 76–80*).

Příloha: **Posudek na disertační práci Camilly Streitové vypracovaný Leonhardem Franzem**
(a spolupodepsaný Wilhelmem Wostrym), **13. května 1932**
(Archiv UK, fond FF NU v Praze, karton 87, inv. č. 1007, složka Camilla Streit).

Gutachten zur Dissertation Camilla Streit.

Die Arbeit beackert insoferne Neuland, als diese Art kulturgeschichtlicher Archäologie bisher, sehr zum Schaden des Faches, nur wenige Vertreter gefunden hat. Unerläßliche Voraussetzungen für sie sind Beherrschung eines nach Zeit und Raum weitreichenden Fundmaterials, Kenntnisse aus Völkerkunde, Religionswissenschaft und verwandten Wissensgebieten, kritisches Vermögen, um die Masse der Erscheinungen in ein sinnvolles, dabei aber nicht erkünsteltes System zu bringen.

Diese Voraussetzungen sind bei Frl. Streit, wie ihre Dissertation zeigt, in fast männlich starkem Grade vorhanden. Nachprüfung des dargebotenen Stoffes ergab, daß nichts Wichtiges übersehen ist und daß die Literaturkenntnis eine überdurchschnittliche ist. Das Fund- und Literaturmaterial ist von der Kandidatin kritisch gesichtet und gruppiert, wobei Nachbardisziplinen wie Völkerkunde ausgiebig herangezogen sind, ohne daß jedoch die Sprache des urgeschichtlichen Fundstoffes allzusehr abgedämpft wäre. Zu loben ist auch die eindrucksvolle Auswahl der Abbildungen, die zu nicht geringem Teile unveröffentlichtes, mit viel Kosten und Mühe beschafftes Material beinhalten.

Für die Güte der Dissertation spricht, daß sie wahrscheinlich in der Zeitschrift „Anthropos“ zum Abdruck gelangen wird, falls sich zwischen der für die genannte Zeitschrift bei den heutigen Verhältnissen etwas großen Zahl von Tafeln und den zur Verfügung stehenden Geldmitteln ein Ausgleich herstellen läßt.

Die Dissertation ist auf alle Fälle druckreif und darf als zur Zulassung zu den strengen Prüfungen zwecks Erlangung des philosophischen Doktorgrades in ausgezeichnetem Maße geeignet bezeichnet werden.

Prag, 13. V. 1932

L. Franz
Wostry

53 K datu povýšení do pozice řádné asistentky viz Antrag auf Ausstellung eines Staatsangehörigkeitsausweises, 17. září 1941; NA, fond Německé státní občanství, karton 1682, sign. Streit Camilla („*Ernennung durch den Reichsminister für Wissenschaft, Erziehung und Volksbildung am 8. 4. 1940 zur plm. wiss. Assistentin an der Univ. Köln unter Berufung ins Beamtenverhältnis*“). Do té doby zřejmě byla tabulkově zařazena jako mimořádná asistentka, tj. nebyla vedena na řádně systemizovaném místě (viz *Schäfer 2013, 319* s počátkem působení Streitové teprve v letním semestru akademického roku 1938/1939).

Literatura

- Akademischer Senat hrsg. 1932:* Personalstand der Deutschen Universität in Prag zu Anfang des Studienjahres 1932/33. Prag.
- Akademischer Senat hrsg. 1933:* Personalstand der Deutschen Universität in Prag zu Anfang des Studienjahres 1933/34. Prag.
- Anonymus 1932a:* Prag. Nachrichtenblatt für deutsche Vorzeit 8, 80.
- Anonymus 1932b:* Bergreichenstein (Südböhmen). Nachrichtenblatt für deutsche Vorzeit 8, 192.
- Anonymus 1933:* Böhmisches-Leipa (Nordböhmen). Nachrichtenblatt für deutsche Vorzeit 9, 80.
- Bača, M. 2015:* Slovenská archeológia a Ludmila Kraskovská. In: M. Daniš – L. Rybár (eds.), N. O. Losskij a podiel ruskej inteligencie v emigrácii na rozvoji slovenskej vedy. Acta Historica Posoniensia XXIX. Bratislava, 8–19.
- Bláhová-Sklenářová, Z. 2025:* Archeologická sbírka pražské Německé univerzity (1929–1945). In: J. Blažek – P. Kostrhun – M. Hlava a kolektiv, Archeologie ve jménu národa a vlasti. Brno – Most, 25–43.
- Direktion hrsg. 1930:* LIV. Jahres-Bericht des Öffentlichen Deutschen Vereins-Mädchen-Reformrealgymnasiums in Prag II.-56. Prag.
- Filip, J. 1934–35:* Bibliografie československé prehistorie za rok 1933–1935. Památky archaeologické – skupina pravěká 40, 123–141.
- Filip, J. 1936–38:* Bibliografie české a slovenské prehistorie za rok 1936–1938. Památky archaeologické – skupina pravěká 41, 140–156.
- Franz, L. 1932:* Kommission für Urgeschichte. Jahresbericht 1931 der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 18–20.
- Franz, L. 1933a:* Neue Schriften. Tschechoslowakei. Nachrichtenblatt für deutsche Vorzeit 9, 206–208.
- Franz, L. 1933b:* Böhmerwald-Forschungen 1932. Sudeta 9, 58–72.
- Franz, L. 1933c:* Kommission für Urgeschichte. Jahresbericht 1932 der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 19–21.
- Franz, L. 1934:* Kommission für Urgeschichte. Jahresbericht 1933 der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 18–19.
- Franz, L. 1935a:* Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte Böhmens. Mitteilungen der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik in Prag, Neue Folge – Heft 1. Prag.
- Franz, L. 1935b:* Aus der Vorzeit des polit. Bezirkes Bischofteinitz. Vorgeschichtliche Abteilung – Heft 7. Bischofteinitz.
- Franz, L. 1936a:* Die älteste Kultur der Tschechoslowakei. Mitteilungen der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik in Prag, Neue Folge – Heft 2. Prag, 3–46.
- Franz, L. 1936b:* Kommission für Urgeschichte. Jahresbericht 1935 der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 17–20.
- Franz, L. 1937a:* Neue Schriften. Böhmen, Mähren und die Slowakei. Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit 13, 193–196.
- Franz, L. 1937b:* Kommission für Urgeschichte. Jahresbericht 1936 der Deutschen Gesellschaft der Wissenschaften und Künste für die Tschechoslowakische Republik, 18–20.
- Franz, L. – Streit, C. 1933:* Böhmerwald-Forschungen 1933. Sudeta 9, 101–115.
- Gutsmiedl-Schumann, D. 2023:* Die ersten Absolventinnen des Fachs Urgeschichte an der Deutschen Universität Prag. In: AktArcha – Akteurinnen archäologischer Forschung und ihre Geschichte(n), 19. 10. 2023, URL: <https://aktarcha.hypotheses.org/3274>.
- Halama, J. – Janíčková, P. 2025:* Trojice německy hovořících archeologů ze severní Moravy (Hans Morawek, Johann Itermann, Max Udo Kasperek). In: J. Blažek – P. Kostrhun – M. Hlava a kolektiv, Archeologie ve jménu národa a vlasti. Brno – Most, 229–245.
- Havlice, J. 2023a:* Počátky archeologie jihočeských Sudet. In: P. Kalábková – P. Kostrhun – M. Hlava (eds.), Innocenc Ladislav Červinka a jeho doba. Sborník příspěvků z konference Dějiny archeologie v českých zemích a na Slovensku, Olomouc, 13.–15. září 2022. Sborníky z konferencí Filozofické fakulty – svazek 1. Olomouc, 291–307.
- Havlice, J. 2023b:* K počátkům archeologie východní Šumavy. Archeologické výzkumy Karla Brdlika a Leonharda

- Franze v letech 1924–1938. In: M. Bürger – L. Hůlková (eds.), Šumava v proměnách času. Revue Jungbauerova šumavského vlastivědného spolku III. Horní Planá, 86–101.
- Hlava, M. 2020a: Jednatelé a dopisovatelé Státního archeologického ústavu. Kapitola z dějin Státního archeologického ústavu. *Archeologie ve středních Čechách* 24, 15–31.
- Hlava, M. 2020b: Říšskoněmečtí prehistorikové v Protektorátu Čechy a Morava. *Archeologie ve středních Čechách* 24, 303–342.
- Hlava, M. 2023a: Konflikty místo spolupráce. K vztahům mezi říšskoněmeckými prehistoriky v Protektorátu Čechy a Morava. *Archeologie ve středních Čechách* 27, 61–88.
- Hlava, M. 2023b: Posudky Lothara Zotze z roku 1942 o Janu Eisnerovi a Janu Filipovi. K dějinám české univerzitní archeologie v Praze v letech 1939–1942. *Archeologie ve středních Čechách* 27, 89–104.
- Hlava, M. 2024a: Josefina Schubert-Kollmannová a archeologie v českých zemích. *Archeologie ve středních Čechách* 28, 65–77.
- Hlava, M. 2024b: Herbert Weinelt a Archeologický ústav v Praze. *Archeologie ve středních Čechách* 28, 79–94.
- Hlava, M. 2025: Edith Stiassná, prehistorička se židovskými kořeny. *Archeologie ve středních Čechách* 29, 49–65.
- Charvátová, K. – Spurný, V. – Venclová, N. 1992: Nálezové zprávy Státního archeologického ústavu v Praze 1919–1952. Praha.
- Jankovič, M. A. 2016: U potrazi za Adamem Oršícem kroz arheologiju XX veka. *Originalni naučni Rad* 11, 853–867.
- Jankovič, M. A. 2018: Arheološke putanje i stranputice Adama Oršića. Niš.
- John, J. – Kolegar, T. 2024: Řekni, kde ty střepy jsou? Osudy nálezů z předválečného výzkumu oppida Třisov. *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 37, 21–43.
- Oliva, M. – Kostrhun, P. 2020: Česká archeologie pod jhem nacismu ve světle interetnických vztahů. *Archeologické rozhledy* 71, 105–137.
- Pescheck, Ch. 1936: Neue Schriften. Böhmen und Mähren. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 12, 20–22.
- Rataj, J. – Šolle, M. – Venc, S. 2003: Vzpomínky pracovníků Státního archeologického ústavu v Praze. *Archeologické rozhledy* 55, 139–165.
- Runge, F. 1936: Von der Gesellschaft. *Sudeta* 12, 118–120.
- Schäfer, M. 2013: Die Geschichte des Instituts für Ur- und Frühgeschichte an der Universität zu Köln 1925–1945. In: J. Kunow – Th. Otten – J. Bemmman (hrsg.), *Archäologie und Bodendenkmalpflege in der Rheinprovinz 1920–1945. Tagung im Forum Vogelsang, Schleiden, 14.–16. Mai 2012. Materialien zur Bodendenkmalpflege im Rheinland* 24. Treis-Karden, 315–330.
- von Schnurbein, S. 2019: Gerhard Bersu und die „Studienfahrten deutscher und donauländischer Bodenforscher“. *Bericht der Römisch-Germanischen Kommission* 100, 97–117.
- Sklenář, K. 1997: Bibliografie německé archeologie v Čechách a na Moravě. III. *Sudeta* (1925–1942). IV. *Altböhmen und Altmähren* (1941–1942). *Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 30. Praha.
- Sklenář, K. 2014: Kniha zápisů Společnosti československých prehistoriků. Část I. 1919–1945. *Zprávy České archeologické společnosti – Supplément* 94. Praha.
- Starcová, M. 2023: Libuše Jansová – první profesionální archeoložka v Československu. *Práce z dějin Akademie věd* 15 – č. 2, 17–32.
- von Stokar, W. 1939: Das Institut für Vor- und Frühgeschichte an der Universität Köln. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 15, 269–271.
- Streit, C. 1932: Unbewegliche Körperzier in vorgeschichtlicher Zeit. Nепublikovaná disertační práce uložená v Národní knihovně České republiky (sign. Diss D549).
- Streit, C. 1933: Die neuesten Ausgrabungen bei Bischofteinitz. *Bischofteinitzer Zeitung. Wochenzeitung für die Gerichtsbezirke Bischofteinitz, Ronsperg, Hostau, Taus, Staab, Mies und Umgebung* 3 – č. 49 (7. prosince 1933), 3–4.
- Streit, C. 1934a: Die Sammlung des Museums in Böhm.-Leipa. *Sudeta* 10, 23–26.
- Streit, C. 1934b: Der Radischerberg bei Konstantinsbad. *Sudeta* 10, 36–42.
- Streit, C. 1934c: Der Hefenstein. *Sudeta* 10, 85–91.
- Streit, C. 1934d: Funde aus Niemes. *Sudeta* 10, 108–111.
- Streit, C. 1934e: Neue Schriften. Tschechoslowakei. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 10, 142–143.

- Streit, C. 1935a*: Unbewegliche Körperzier in vorgeschichtlicher Zeit. *Anthropos. Internationale Zeitschrift für Völker- und Sprachenkunde* 30, 107–134, 463–482, 681–706.
- Streit, C. 1935b*: Zwei Hausberge in Nordböhmen. *Mitteilungen des Vereines für Heimatkunde des Jeschken-Iser-Gaues* 29, 5–12.
- Streit, C. 1935c*: Neue Schriften. Tschechoslowakei. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 11, 46–47.
- Streit, C. 1936a*: Das Riesenschloß. *Sudeta* 12, 19–22.
- Streit, C. 1936b*: Neue Brandgräber der Latènezeit in Nordböhmen. *Sudeta* 12, 33–39.
- Streit, C. 1936c*: Funde bei Metzling. *Sudeta* 12, 75–77.
- Streit, C. 1936d*: Fundnachrichten aus Böhmen, 1935. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 12, 81–88.
- Streit, C. 1937a*: Das „Heerlager“. *Sudeta* 13, 113–116.
- Streit, C. 1937b*: Von der Gesellschaft. *Sudeta* 13, 123–126.
- Streit, C. 1937c*: Fundberichte aus Böhmen 1936. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 13, 169–172.
- Streit, C. 1938a*: Saazer Latènefunde. Bausteine zur Vorgeschichte der Tschechoslowakei – Heft 1. Prag.
- Streit, C. 1938b*: Neue Schriften. Böhmen, Mähren und Slowakei. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 14, 107–109.
- Streit, C. 1938c*: Fundnachrichten aus Böhmen 1937. *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit* 14, 146–154.
- Turek, J. 2007*: Česká archeologie v době Protektorátu ve vzpomínkách Václava Spurného. *Archeologie ve středních Čechách* 11, 819–825.

Camilla Streit und Archäologie in der Tschechoslowakei in den 1930er Jahren

In der tschechoslowakischen Archäologie der Zwischenkriegszeit gehörten Frauen mit Universitätsbildung zu den Ausnahmen. Erst in den letzten Jahren wurde ihnen Schicksalen und beruflichen Laufbahnen mehr Aufmerksamkeit geschenkt. Dabei handelt es sich nicht nur um Libuše Jansová (*Starcová 2023*) und Ludmila Kraskovská (*Bača 2015*), die das Studium der Vorgeschichte an der Karls-Universität in Prag erfolgreich abgeschlossen haben, sondern auch um Absolventinnen des Fachs Vorgeschichte an der Deutschen Universität in Prag, von denen bisher nur das Leben und die beruflichen Schicksale von Josefine Kollmann (*Hlava 2024a*) und Edith Stiassny (*Hlava 2025*), bzw. auch Elisabeth Schenk (*Gutsmiedl-Schumann 2023*) und Elfriede Stadler (*Jankovič 2016; derselbe 2018*) in einem kurzen Überblick bearbeitet wurden. Dennoch ist es paradox, dass über Camilla Streit, die ihre Studienkolleginnen an Wissen, Zielstrebigkeit und Begeisterung für Archäologie übertraf, bisher kein biografisches Porträt erstellt wurde. Sie war die erste Absolventin des Fachs Vorgeschichte an der Deutschen Universität in Prag und gehörte in den 1930er Jahren zusammen mit Libuše Jansová zu den qualifiziertesten Frauen, die in der tschechoslowakischen Archäologie aktiv tätig waren. Es war, als ob alles, was sie in der Vorkriegsdekade tat, von ihrer Tätigkeit im Protektorat Böhmen und Mähren überschattet wurde. Ab August 1941 vertrat sie nämlich die reichsdeutschen Interessen am Archäologischen Institut, wo sie zur stellvertretenden Direktorin von Jaroslav Böhm ernannt wurde. Die Erinnerungen der Zeitzeugen an sie, die sich auf diese Periode konzentrieren, klingen nicht zu ihren Gunsten (*Rataj – Šolle – Vencl 2003*, 148, 149, 150, Anm. 21; *Turek 2007*, 821–822) und dies spiegelt sich auch in der Aussage zeitgenössischer Archivquellen zur Archäologie während des Protektorats wider (zusammenfassend *Hlava 2020b*, 324; *derselbe 2023a*, 63–64, 76, 78–83; vgl. allerdings etwas versöhnlicher, *Oliva – Kostrhun 2020*, 127).

Das Ziel des vorliegenden Aufsatzes ist der Versuch einer zumindest grundlegenden Zusammenfassung der elementaren Daten über das Leben von Camilla Streit und ihre Arbeit in der tschechoslowakischen Archäologie bis zum Jahr 1938, als sie Prag verließ, um an die Universität zu Köln zu gehen. Entgegen der üblichen Vorstellung beschränkte sich ihre Tätigkeit zu dieser Zeit nicht nur auf Böhmen. Obwohl sie mit der mährischen Archäologie zu dieser Zeit nur selten aktiv in Berührung kam, nahm sie zum Beispiel im Jahr 1936 an der Hauptversammlung der Deutschen Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte in der Tschechoslowakei in Mährisch-Neustadt teil. In der Slowakei hingegen führte sie 1934 unter der Schirm-

herrschaft der Deutschen Universität in Prag Ausgrabungen in Ivanovce und Očkov durch. Gleichzeitig ist auch erwähnenswert, dass sie systematisch die archäologische Literatur aus der ganzen Tschechoslowakei verfolgte. Schließlich verfasste sie in der zweiten Hälfte der 1930er Jahre regelmäßig die umfassende Bibliographie der tschechischen und slowakischen Autoren für die Zeitschrift *Sudeta*, und ab 1934 veröffentlichte sie gelegentlich auch die Bibliographie der tschechoslowakischen Archäologie in nichtslawischen Sprachen in der Zeitschrift *Nachrichtenblatt für Deutsche Vorzeit*.

Übersetzt von *Jana Kličová*

Abb. 1. Camilla Streit auf Fotos, die 1925 (links) und 1937 (rechts) den Passanträgen beigelegt waren.